

УДК 94(477.72):930.253:352“1944/1950”

Н. М. Кузовова

ПАРТІЙНИЙ АРХІВ ХЕРСОНСЬКОГО ОБКОМУ КП(б)У – КПУ В 1944–1950–х рр. ТА СТВОРЕННЯ РАДЯНСЬКОЇ МІФОЛОГІЇ

Досліджується видавнича діяльність партійного архіву Херсонського обласного комітету КП(б)У – КПУ з часу створення до 1960 р. Аналізуються основні напрямки пошуку та виявлення документів для публікації співробітниками партархіву та вплив вказівок КПРС на цей процес. Аналізується характер документальних публікацій, здійснених партархівом, звертається увага на тотальний контроль за їхнім змістом та ідеологією. Вивчаються критичні зауваження до видавничої діяльності партархівів з боку представників партійних органів, старих більшовиків. На прикладі партійного архіву Херсонського обласного комітету КП(б)У – КПУ робляться висновки щодо повномасштабних заходів радянської влади та партійного апарату щодо фальсифікації історичного минулого за допомогою замовчування значної частини історичних фактів та висвітлення подій у дусі звеличування ролі радянської влади та КПРС для розвитку усіх галузей суспільно-політичного, соціально-економічного та культурного життя.

Ключові слова: ідеологія; партійний архів Херсонського обласного комітету КП(б)У – КПУ; КП(б)У – КПУ; КПРС; Українська філія ІМЕЛ (ІМЕЛС, ІМЛ); публікація документів; Херсонська область; Ладичук.

Науковий підхід до вивчення історії неможливий без її деполітизації. Проте саме ідеологія та обмежений доступ до історичного знання заклали основи радянської історії, яка знайшла відображення в безлічі археографічних публікацій (для широкого загалу), дисертаційних дослідженнях (з обмеженим доступом); широко впроваджувалась: від шкільних програм до програм політпросвіти трудящих, і досі частково зберігається в свідомості суспільства у вигляді стійких міфів та підґрунтя для міфотворчості сучасних псевдонауковців. Дана стаття дозволить докладно розглянути процес виявлення та відбору джерельного матеріалу, що склав базу радянської міфотворчості, розкрити роль архівних установ у цьому процесі на прикладі партійного архіву Херсонського обласного комітету КП(б)У – КПУ.

Певні аспекти діяльності партійних архівів – від їх заснування до ліквідації в 1990 рр., висвітлено в низці публікацій фахівців-істориків та архівістів: Р. Пирого, В. Лозицького, К. Новохатського, передмові до путівника ЦДАГО України тощо [1]. Проте особливостям інформаційної, археографічної діяльності партійних архівів та збирання їх співробітниками спогадів очевидців ключових для радянської історії подій не приділено належної уваги. Тому вивчення видавничої діяльності та особливостей формування документальних колекцій особового походження партархіву Херсонського обкому КП(б)У (фонд зберігається в Державному архіві Херсонської області (ф.П-3562 Партійний архів Херсонського обкому Компартії України (1905-1989 рр.)) суттєво збагатить уявлення про розвиток архівної справи, специфіку архівних видань у радянський період та розширить коло джерел для вивчення вітчизняної історії.

Партійний архів Херсонського обкому КП(б)У, з 1954 р. – КПУ (далі – партархів) було створено у 1944 р. [2, арк. 1-6]. Методичне керівництво партархівами в 1944-1960 рр. покладалося на Інститут історії партії при ЦК ВК(б)У (з 1954 р. – КПУ) – Українську філію Інституту Маркса-Енгельса-Леніна ЦК ВКП(б) (з 1954 р. – КПРС) (у 1953-1956 рр. – Маркса-Енгельса-Леніна-Сталіна, з 1956 р. – марксизму-ленінізму, далі – Українська філія ІМЛ) [3]. Крім партархіву на території області у вказані роки функціонували відділ державних архівів УНКВС по Херсонській області та Херсонський обласний державний архів.

Головним завданням партархівів було комплектування документами Комуністичної партії та комсомолу, їх зберігання, використання, а також збирання джерел і свідчень з історії КП(б)У – КПУ.

До складу документів партархіву з 1944 р. увійшли документи парторганізацій Іванівського, Великолепетиського, Сиваського, Генічеського та Нижньосірогозького районів, утворених у складі Херсонської з адміністративних одиниць Запорізької області [4, с. 602-686]. Документи парторганізацій Херсонщини, що знаходилися на території довоєнної Миколаївської області не збереглися [5, с. 6-7].

У період з 1944 по 1950 рр. важливим завданням для партархівів, відповідно до вимог ІМЛ, було виявлення та збирання матеріалів про діяльність більшовицьких організацій у період Другої світової війни, а саме про більшовицьке підпілля та керівництво більшовицьким партизанським рухом з метою висвітлення значення ролі Комуністичної партії в перемозі над фашизмом [6, арк. 2-6]. Надавалося право вимагати профільні документи (в копіях) не лише від партійних органів, але й інших державних архівів, історичного музею тощо [7, арк. 15]. Збирались листівки із зверненнями до народу партійних і комсомольських діячів під час Великої Вітчизняної війни [8, арк. 20].

Але пріоритетною вважалася робота з виявлення документів про В.Леніна, Й.Сталіна (до моменту його смерті в 1953 р.) та його “соратників”: В.Молотова, Л.Кагановича, М.Калініна, С.Орджонікідзе, О.Щербакіна, Л.Кецхавелі, пошуку та копіювання документів з підписом М.Хрущова, який став у 1944 р. першим секретарем ЦК КП(б)У [9, арк. 20]. Тривалий час архівісти взагалі не проводили цю роботу, бо не розуміли, що від них вимагається – звичайно, рукописів документів авторства вищої партійної номенклатури в регіональному партархіві не зберігалось. Через невиконання цих показників директор архіву Н.Г.Ладичук неодноразово зазнавала гострої критики з боку керівництва Української філії ІМЛ: її звинувачували у бездіяльності та недбалому ставленні до роботи [10, арк. 6]. З 1947 р. партархів почав укладати угоди щодо копіювання публіцистичних матеріалів з фондів бібліотек, в тому числі за межами області [11, арк. 17-18].

Згодом подібна практика набула широкого вжитку: співробітники партархіву відвідували республіканські та всесоюзні архіви, бібліотеки, музеї, перезнімали документи вищестоящих установ, обов'язково висилаючи копії виявлених документів до Української філії ІМЛ через те, що ситуація із збереженістю документів центральних партійних органів республіки була не кращою.

Замість втрачених архівних документів копіювалися газетні статті, накази партійної номенклатури СРСР та УРСР. Поступово публіцистичні матеріали "правильних": більшовицьких, а згодом – радянських газет, стали прирівнюватися до архівних документів, а в ролі першоджерел виступають партійні директиви загального змісту.

Керівники архівів непогано орієнтувалися в політичній кон'юктурі, так співробітники партархіву з власної ініціативи прибрали з газетної публікації згадку про колгосп ім. Берії [12, арк. 15-16] після розстрілу цього діяча та не поспішали виконувати останнє заплановане виявлення документів про В.Леніна та Й.Сталіна в 1954 р. (щоправда й ІМЕЛ не вимагав надалі робити цю безглузду, з огляду на склад фондів обласних партархівів, роботу) [13, арк. 8]. Прибирання усієї "зайвої" інформації – характерний прийом радянської міфологізації, який швидко засвоїли "партійні" архівісти. Після 1953 р. виявлення та розробка фондів партархівів відбувалась за тематичним принципом відповідно до вказівок ІМЛ.

Так, протягом 1953-1954 рр. партархіви отримали завдання провести виявлення документів за темою: "Боротьба комуністичної партії Радянського Союзу за укріплення та подальший розвиток дружби між українським і великим російським народом". З цієї метою проглянуто 431 справу, виявлено 36 документів, які було винесено на тематичні картки [14, арк. 9]. Завідувач архіву зазначила, що документи, які б могли бути віднесеними до подібної тематики, в архіві зустрічаються рідко. На тематичні картки було внесено демагогічні постанови партійних органів про дружбу народів. Цинічно, особливо в зв'язку з виходом серії антиукраїнських статей у всесоюзній газеті правлячої партії – "Правді" та її регіональних віддзеркалень, наприклад, статті В.Коломійця (чи Коломієць) у "Наддніпрянській правді" (газета Херсонського обкому КП(б)У) в жовтні 1951 р.: "Більшовицький інтернаціоналізм і боротьба з проявами буржуазного націоналізму", в якій гострій (зважаючи на наслідки для її об'єктів) та безпідставній критиці піддавалася творчість В. Сосюри, М. Рильського, Ю. Яновського, літературознавців Ю. Кобиляцького, С. Шаховського, – найвизначніших представників української літератури на той час [15, с. 2].

У зв'язку з підготовкою до 50-ї та 40-ї річниці революції 1905-1907 рр. і жовтневого перевороту 1917 р. ("Першої російської революції" та "Великої Жовтневої соціалістичної революції" в радянській історіографії відповідно) з 1954 р. керівництво Української філії ІМЛ зосередило увагу архівістів на підготовці місцевих, республіканських та всесоюзного збірників документів, що мали репрезентувати ці події з точки зору партійної ідеології та уявлень про класову боротьбу за зразком, викладеним у "Короткому курсі історії ВКП(б)" (1938 р.) та "Короткому курсі історії КПРС" (1953 р.) [16, с. 46-68].

Виходячи з цього, збірники повинні були подати як історичний факт та закономірність провідну роль більшовиків у керівництві революційною діяльністю мас, позитивний образ їх лідерів та підтримку комуністичних ідей більшості населення, – тобто створити необхідне історичне та документальне підґрунтя для урочистостей, що планувалися в 1957 р. Документальне підтвердження для псевдоісторії регіонального масштабу, в яких вже завчасно було визначене місце кожного конкретного історичного факту та кожного конкретного історичного явища в неухильній та детермінованій перемозі комуністичної партії, дозволило б іще раз перемогти, цього разу беззаперечно, та закріпити цю перемогу в масовій свідомості, переписавши історію та змінивши пам'ять про минуле. Нічого глобального або надскладного від партархівів не вимагалось: практично, треба було проілюструвати історію КПРС місцевим архівним матеріалом. Проте через фактичну відсутність архівних документів цього періоду одразу виникли труднощі, які помножились через те, що наявні документи лише підтверджували - ідеологічна доктрина партії не спирається на історію, як науку. З іншого боку, ця доктрина з самого початку не передбачала будь-яких місцевих доповнень і розширень, бо представляла собою моноліт, з яким можна було лише погоджуватись, і який спростовувався при першій спосіб простішого аналізу.

Результатом бурхливої діяльності працівників партархіву стали декілька статей про херсонську організацію РСДРП в 1905-1907 рр. та робітничий рух, а також публікація адаптованих архівістами спогадів учасників цих подій у газеті "Наддніпрянська правда" (перша публікація здійснена в 1955 р.). Публікація збірника документів про революцію 1905-1907 рр. (до річниці вийшла всеукраїнська збірка документів) була відкладена через підготовку іншого, присвяченого подіям 1917-1920 рр., і відбулася лише 1962 р. [17, с. 77-78].

У зв'язку з невідкладним завданням ІМЛ партархіву СРСР розпочали виявлення документів до 40-річчя встановлення радянської влади, херсонський – з 1956 р. разом з облдержархівом. Всього для збірника було відібрано 277 документів, з яких лише один – з фондів самого партархіву, 6 – з історичного музею та 58 – з облдержархіву, інші документи: 36 – з ЦДАЖР УРСР (з скопійованих співробітниками партархіву 200 документів), 19 – ЦДАЖР СРСР, 19 – з архіву Інституту історії партії ЦК КПУ, і один з ЦДАЧА (м. Москва). Також були залучені один-два документи зі збірників: "Победа Великой Октябрьской социалистической революции и установление советской власти на Украине" (1951 р.), книги Й.Сталіна "Статьи и речи об Украине" (1936 р.). Таким чином, трохи більше половини матеріалів складала преса ("Солдат и рабочий", "Известия Херсонского Совета рабочих депутатов" (назва протягом 1917-1920 рр. неодноразово зазнавала змін), "Херсонская правда" тощо). У 1957 р. разом з облдержархівом і кафедрою марксизму-ленінізму Херсонського сільгоспінституту (за участі М.Давидова) збірка була видана російською мовою обсягом 24 друковані аркуші під назвою "Победа советской власти на Херсонщине 1917-1920 гг." [18]. Вона, в цілому, отримала схвальні відгуки та рецензії, але характер матеріалів у зв'язку із об'єктивними умовами: низьким рівнем археографічної підготовки архівістів та суперечностями між ідейною складовою та реальним

історичним процесом, спровокував певну критику з боку ІМЛ та старих більшовиків. Ці критичні зауважені цікаві для розуміння того, як самі члени партії бачили своє минуле.

Критика працівників ІМЛ відображена в "Оглядовому листі про публікаторську роботу місцевих партійних архівів в 1957 р." і носила загальний характер (збірник партархіву Херсонського обкому КПУ лише побіжно згадується серед інших). На думку ІМЛ партархіви підвищили свій професійний рівень та готові до видавничої роботи. Основне завдання партархівів вважалось виконаним – видано збірники, присвячені перемозі радянської влади в 1917-1920 рр., що містять документи, які засвідчують цей факт із властивою радянській ідеології суперечливістю: про глибоко народний характер революції і, одночасно, титанічну боротьбу більшовиків за організацію народних мас, про ініціативність на місцях і, одночасно, суворе керівництво зверху, висновки про "глибокі" закономірності соціально-економічного розвитку світу, причому зроблені на місцевому матеріалі про Жовтневий переворот в Росії. Проте керівництво ІМЛ такі протиріччя не видавались нелогічними.

Крім основних завдань збірника: показати масовість та безкровність боротьби за радянську владу, керівну роль більшовиків, ціла низка завдань стосувалася спростування фактів, що мали місце 40 років тому: впливу есерів серед селянства та будь-яких тимчасових союзів більшовиків з есерами, меншовиками та Центральною Радою УНР. Таку корекцію історії не можна назвати інакше, ніж пропагандою та міфотворчістю. Не всі архіви змогли виконати це завдання на належному рівні. Причому не через низьку партійну свідомість, а через склад і зміст своїх документів. Головні зауваження щодо змісту документів, відібраних для публікації, полягали в тому, що архіви подали багато документів Тимчасового уряду, надмірно згадок про есерів та бундівців, – на думку ІМЛ, це може призвести до того, що складеться хибне враження про їх великий вплив на людей (у херсонському збірнику близько двох десятків таких документів, причому 6 з них – фрагменти статей газети "Родной край" та інших газет, що розміщували матеріали на будь-який політичний смак). При цьому рекомендували надалі прагнути до історичної точності, складати довідковий апарат та дотримуватися правил археографії в цілому.

Хоча збірник херсонських архівістів згадується в цьому листі побіжно, насправді він зазнав критики від представників так званих "старих більшовиків". Безособовість та масовість була взагалі характерною для радянської міфології, таким чином, деякі "старі більшовики" не знайшли в збірнику згадки про себе як "творців революції". Не розгубившись, Н.Г.Ладичук відповіла, що їхні спогади надійшли в архів записно, після виходу збірки, власне вперше архівісти ознайомились з ними в гнівному "Протесті" М.Е.Ярина, що проживав у Москві, це стосувалося і його спогадів про вказівки херсонським більшовикам з Харкова, а також тлумачення ним однієї з газетних статей, що цілком однозначно, на думку архівістів, свідчила про тимчасовий союз більшовиків зі своїми політичними конкурентами) [19, арк. 81]. Причиною такої бурхливої реакції також стало бажання "відкоригувати" історію, щоб звідти зникли згадки про компрометуючу співпрацю з іншими партіями.

Цікаво, що не зважаючи на значну кількість спогадів, зібраних партархівом, їх тексти не увійшли до збірника, а лише згадуються в передмові М.Давидова як авторитетне джерело. Це говорить про те, що архівісти не усвідомлювали статус таких документів, саме тому не були сформовані фонди особового походження, а спогади знаходилися при описах самого архіву.

Не зважаючи на те, що більшість документів, наведених у збірнику є зразками декларативної риторики з безглуздими лозунгами, а частина документів має сумнівне походження (в наш час би їх назвали "фейками"), серед них трапляються досить змістовні та цікаві, особливо документи політичних опонентів більшовиків (ті, кількість яких намагались скоротити). Звичайно, мова не йде про подання фактів з різних ракурсів. На жаль, один й той самий факт не розглядається в порівнянні, а подається лише в крайньому випадку, коли його висвітлення неможливе з радянських джерел та певний часовий проміжок залишається зовсім не забезпечений документами радянськими влади. Водночас ці матеріали відкривають багато цікавої інформації сучасному досліднику, який використовує усю наявну джерельну базу, про червоний терор, експропріацію продовольства зі зброєю в руках на користь російських "товаришів" С.Орджонікідзе, безкінечні грабунки та перерозподіли: спочатку майна капіталістів та поміщиків, а згодом, коли цей ресурс закінчився, міщан, селянства, та всіх, у кого було бодай щось, що можна відібрати, – "правове" поле хаосу, в який все більше і більше затягувало Херсонщину під час війни 1917-1921 рр. за участю Росії, Німеччини, Румунії, Англії, Франції та Греції та ін.; трагедію населення регіону, що періодично опинялося під владою люмпенів та інших антисоціальних елементів, згодом – у зоні військових дій, а наостанок – голоду 1921-1923 рр., який забрав життя близько третини його жителів.

Як вже зазначалось, через регіональну специфіку подій у збірці довелося розмістити документи, що не підтверджують підтримку більшовиків більшістю населення. Відсутність архівних документів, що відображають їх діяльність свідчить про те, що більшовики в самому місті давали про себе знати лише з приходом частинами Червоної армії, що з перемінним успіхом займали місто і зникали одразу, як тільки військова вдача була не на їхньому боці. Так тривало до 1921 р., коли військовим шляхом були придушені останні спроби місцевого населення вирішувати долю своєї держави без втручання ззовні.

Після публікації цього збірника, архівісти знову продовжили та завершили роботу щодо підготовки збірника "Революционная борьба на Херсонщине в 1905-1907 гг.", що був переданий у видавництво в грудні 1960 р.

У вересні 1960 р. у зв'язку з підготовкою до відзначення 40-річчя розгрому Врангеля разом з лекторською групою Херсонського обкому КПУ архівістами проведено нараду активу учасників громадянської війни на Каховському плацдармі. На нараді була обрана комісія з 3-х чоловік на допомогу партархіву в збиранні спогадів в області. В результаті проведеної роботи встановлено склад учасників

розгрома Врангеля та надано список в музей Радянської Армії. На повістці дня також стояло питання виявлення документів про події громадянської війни, а саме бойові дії на Каховському плацдармі між більшовиками та військами генерала П. Врангеля в 1920 р. Разом з дослідником І.Г.Салаєм (науковим співробітником Московської сільськогосподарської академії ім. К.Тімірязєва) проведена нарада-бесіда з учасниками оборони м. Херсон від австро-німецьких окупантів в 1918 р. Виступи учасників сформували як протоколи в двох екземплярах для академії та партархіву.

До тематики Другої світової війни (Великої Вітчизняної війни) партархів знову повернувся в 1958 р. із виявленням документів учасників молодіжної підпільно-патріотичної групи під керівництвом І.Кулика, що діяла в Херсоні в період німецько-фашистської окупації в 1941-1943 рр. Історія І.Кулика (помертено став Героєм Радянського Союзу в 1965 р.) набула відомості: на базі зібраних матеріалів журналістами в газеті "Комсомольська правда" (10 жовтня 1958 р.) та "Защитник Родины" (12 листопада 1958 р.), а також декількох місцевих, опубліковано статті про героїчну боротьбі представників херсонського комсомолу з окупантами. Подальше виявлення документів відбувається в рамках заходів підготовки до відзначення 15-річчя з дня Перемоги. Планувалося опублікувати збірник "Херсонщина в роки Великої вітчизняної війни. 1941-1944 рр.", для якого почали збирати матеріали і свідчення, проте збірник був виданий лише у 1986 р.

До ювілею "вождя пролетаріату" В.Леніна у 1960 р. партархів опублікував добірку документів (листування херсонської організації РСДРП з В.І.Леніним) в місцевій газеті "Наддніпряньська правда" разом із вступною статтею "Великий и простой" [20, арк. 4].

Таким чином, ми можемо спостерігати процес створення радянської історії протягом 1944 – 1950-х рр. на прикладі партархіву Херсонського обкому КПУ. Характерними рисами цього процесу було:

1. Жорстка координація археографічної роботи партархівів з боку ІМЛ, відділу пропаганди та агітації обкому партії, що виражалася у визначенні основних напрямків, які змінювалися відповідно до політичної кон'юнктури.

2. Відсутність джерельної бази внаслідок втрати значної кількості архівних документів під час Другої світової війни, в тому числі центральних органів влади, НКВС та істпартів, неможливість використовувати наявні джерела через те, що вони представляли точку зору, протилежну правлячій партії; засекреченість значної частини документів; поділ джерел на першоджерела та джерела, небажані для публікації.

3. Паралельність процесів створення радянської історії та її джерельної бази: збір спогадів, свідчень очевидців – учасників подій на стороні більшовиків, копіювання документів інших архівних установ, бібліотек, музеїв та їх одночасна публікація у вигляді окремих документів, збірок документів, статей, нарисів. Не зважаючи на те, що була проведена величезна робота, її зміст полягав в ілюстрації історії партії місцевим матеріалом, а не у створенні нового історичного знання, що суттєво знижує наукове значення публікаторської роботи партархівів.

4. Відсутність кваліфікованих кадрів, що компенсувалось залученням до видавничої роботи істориків-початківців, а також аматорів-публіцистів, суб'єктивізм у підході до роботи з очевидцями – учасниками подій, та як наслідок: низький рівень археографічної підготовки на фоні збільшення кількості видань.

Джерела та література

1. Мітюков О.Г. Радянське архівне будівництво на Україні (1917-1973 рр.) / О.Г.Мітюков. – К., 1975; Бажан О. З історії ЦДАГО України (до 70-ліття заснування) / О.Бажан // Студії з архівної справи та документознавства. – 1999. – Т. 4. – С. 117-122; Легкоступ М. М. Скарбниця суспільно-політичної історії України (до 20-ї річниці створення ЦДАГО України) / М.М.Легкоступ // Архіви України. – 2011. – № 5. – С. 82-88; Новохатський К. Архіви колишньої компартії України: досвід інтеграції до системи державних архівів (1991-2004) / К.Новохатський // Архіви України. – 2004. – № 4-6. – С. 15-21; Пиріг Р.Я. Документальна спадщина Компартії України: Проблеми інтеграції в систему державної архівної служби [про ЦДАГО України] / Р.Я.Пиріг // Константи: Альманах соціальних досліджень. – Херсон, 1996. – № 2. – С. 5-10.
2. Державний архів Херсонської області. Ф.П-46 Херсонський обком КПУ, оп. 1, спр. 43, 250 арк.
3. Ю.І. Шаповал. Інститут історії партії при ЦК Компартії України [Електронний ресурс] / Ю.І.Шаповал // Енциклопедія історії України: Т. 3: Е-Й / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: В-во "Наукова думка", 2005. – 672 с.: іл. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Inst_ist_partii_pry_CK_Kompartii. – Назва з екрану.
4. Державний архів Херсонської області: Путівник / Автори-упоряд.: А. Карпова (відп. ред.) та ін.; редколегія: Г. Боряк (голова) та ін. – Київ: Держкомархів України, 2003. – 740 с.
5. Центральний державний архів громадських об'єднань України: Путівник / Автори-упорядники: Б.Іваненко (керівник), О.Бажан, А.Кентій, Н.Маковська, А.Соловійова. – Київ: Держкомархів України, 2001. – 496 с.
6. Державний архів Херсонської області. Ф.П-3562 Партійний архів Херсонського обкому Комуністичної партії України, оп. 1, спр. 3, 6 арк.
7. Державний архів Херсонської області. Ф.П-3562 Партійний архів Херсонського обкому Комуністичної партії України, оп. 1, спр.8, 15 арк.
8. Державний архів Херсонської області. Ф.П-3562 Партійний архів Херсонського обкому Комуністичної партії України, оп. 1, спр. 5, 20 арк.
9. Державний архів Херсонської області. Ф.П-3562 Партійний архів Херсонського обкому Комуністичної партії України, оп. 1, спр. 5, 20 арк.
10. Державний архів Херсонської області. Ф.П-3562 Партійний архів Херсонського обкому Комуністичної партії України, оп. 1, спр. 24, 49 арк.
11. Державний архів Херсонської області. Ф.П-3562 Партійний архів Херсонського обкому Комуністичної партії України, оп. 1, спр. 5, 20 арк.
12. Державний архів Херсонської області. Ф.П-3562 Партійний архів Херсонського обкому Комуністичної партії України, оп. 1, спр. 32, 34 арк.
13. Державний архів Херсонської області. Ф.П-3562 Партійний архів Херсонського обкому Комуністичної партії України, оп. 1, спр. 35, 10 арк.

14. Державний архів Херсонської області. Ф.П-3562 Партийний архів Херсонського обкому Комуністичної партії України, оп. 1, спр. 30, 17 арк.
15. Коломієць В. Більшовицький інтернаціонал та боротьба з проявами буржуазного націоналізму В.Коломієць // Наддніпрянська правда. – 19 жовтня 1951 р. – № 207 (1915). – арк. 2.
16. Державний архів Херсонської області. Ф.П-3562 Партийний архів Херсонського обкому Комуністичної партії України, спр. 50, 170 арк.
17. Революционная борьба на Херсонщине в 1905-1907 гг.: сб. документов и материалов/ Партийный архив Херсонского обкома Компартии Украины; редкол.: Н.А. Даниленко. – Херсон : Кн.-газ. изд-во, 1962. - Имен. указ.: с. 448-463. - Географ. указ.: с. 464-471. – Указ. газ. и журн.: с. 472-473. – Указ. источников документов, выявленных, но не вошедших в настоящий сб.: с. 474-476. – Указ. источников документов, использ. для реальных примеч. в сб.: с. 477-478. – 480 с.
18. Победа Советской власти на Херсонщине (1917-1920 гг.): к 40-летию Великого Октября : сб. док. и материалов/ Государственный архив Херсонской области; редкол.: Н.А. Даниленко, редкол.: М.И. Давыдов, редкол.: Г.А. Голубев, сост. Г.А. Голубев. – Херсон : Наддніпр. правда, 1957. – 378 с.
19. Державний архів Херсонської області. Ф.П-3562 Партийний архів Херсонського обкому Комуністичної партії України, спр. 35, 10 арк.
20. Державний архів Херсонської області. Ф.П-3562 Партийний архів Херсонського обкому Комуністичної партії України, спр. 49, 13 арк.

Kuzovova N. M. The party archive of the Kherson Regional Committee of the CP(B)U – CPU in 1944 – 1950 and creation of the Soviet mythology

Studies of the publishing of party archive of the Kherson Regional Committee of the CP(B)U – CPU, of the since the establishment and on the 1960. Analyzed the main directions of the search and identification documents for publication party archives staff and the impact of the CPSU guidance on this process. Analyzes the nature of documentary publications, made party archives, draws attention to the total control of their content and ideology. Research of the criticism on the publishing of the party archives members of the party, of the old Bolsheviks. Conclusion of the great scope actions of the Soviet government and party apparatus of falsification of the past by using the suppression of much of the historical facts and coverage in a spirit praise the role of the Soviet government and the Communist Party for the development of all sectors socio-political, socio-economic and cultural lives, on the example of party archive of the Kherson Regional Committee of the CP(B)U – CPU.

Key words: ideology; party archives committee of the CP(B)U – CPU; CP(B)U – CPU; CPSU; the Ukrainian filial IMEL (IMELS, IML); publication of the documents; the Kherson region; Ladichyc.

Кузовова Н. Н. Партийный архив Херсонского обкома КП(б)У – КПУ в 1944-1950-х гг. и создание советской мифологии

Исследуется издательская деятельность партийного архива Херсонского областного комитета КП(б)У – КПУ со времени создания до 1960 г. Анализируются основные направления поиска и выявления документов для публикации сотрудниками партархива, а также влияние указаний КПСС на этот процесс. Анализируется характер документальных публикаций, осуществленных партархивом, обращается внимание на тотальный контроль содержания и идеологии. Изучаются критические замечания к издательской деятельности партархива со стороны представителей партийных органов, старых большевиков. На примере партийного архива Херсонского областного комитета КП(б)У – КПУ делаются выводы относительно масштабности мероприятий советской власти и партийного аппарата по фальсификации исторического прошлого с помощью приемов замалчивания значительной части исторических фактов и освещения событий в духе возвеличивания роли советской власти и КПСС относительно развития всех отраслей общественно-политической, социально-экономической и культурной жизни.

Ключевые слова: идеология; партийный архив Херсонского областного комитета КП(б)У – КПУ; КП(б)У – КПУ; КПСС; Украинский филиал ИМЭЛ (ИМЭЛС, ИМЛ); публикация документов; Херсонская область; Ладычук.